

HECE ÖYKÜ

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ YIL:15 SAYI:85 ŞUBAT-MART 2018

ISSN 1304-7604

ÖNYAZI
Rasim Özdenören/Bu Hikâye Nerede Biter? / 5

ÖYKÜ
Necati Mert/Sessizlikte / 7
Handan Acar Yıldız/Ayten'e Benzemek / 11
Abdullah Harmancı/Yerçekimsiz Karanfil / 19

Bahtiyar Aslan/Kule / 22
Selvigül Kandoğmuş Şahin/Kanadı Kırık Bir Kuş Gibiyim / 28
Zeynep Satı Yalçın/Ardımdaki Ses / 33

Kahraman/Gözünü Kapattığımda... / 36
Mehmet Özyürek/Çocuklukta Bir Kılıç / 38
Mehmet Özyürek/Çocuklukta Bir Kılıç / 38

Emine Gürdamır/Küçük Bedeki Olaylar / 44
Soner Oğuz/Pilav ve İntihar / 48
Soner Oğuz/Pilav ve İntihar / 48

Özlem Güner/Kamusal Zifiri / 51
Özlem Güner/Kamusal Zifiri / 51
Özlem Güner/Kamusal Zifiri / 51

Özlem Güner/Kamusal Zifiri / 51
Özlem Güner/Kamusal Zifiri / 51
Özlem Güner/Kamusal Zifiri / 51

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ
Mahmud Şukayr /Arzu-Gülüş-Uçak-Vakit-Top / 61
Muhammed Er-Râşidi /Akrep / 63

FOTOĞRAF ÖYKÜ
Galimcan Gylmanov /Dünya Yerli Yerinde-Çiçek olmak İstiyorum / 67
Selçuk Azmanoğlu / 69

SÖYLEŞİ
Esra Özdemir Demirci/Yıldız Ramazanoğlu ile
Adem'in Cevap Vermesi Üzerine / 70

Esra Özdemir Demirci/Cevabını Arayan Soru: Adem / 73
Serazat Üzerine Bir Toplantı / 75
Yunus Nadir Eraslan/Safiye Gölbaşı ile Serazat Üzerine / 84

DOSYA
2017 YILINDA ÖYKÜ
Kemal Gündüzalp/Hayat, Öyküler Toplamıdır / 90

Kemal Gündüzalp/2017 Yılında Yayımlanan Öykü Kitapları / 103
Safiye Gölbaşı/2017'de Öyküye Dair Kitaplar / 123
Yunus Nadir Eraslan/2017'de Öykü Dergileri / 131

Ali Necip Erdoğan/Öykünün Serüveni Devam Ediyor / 136
Hatice Bildirici/Kuşlar / 141

BENİM ÖYKÜM
Handan Acar Yıldız/Öykümün Hikâyesi: İnatçı Leke / 148

KAHRAMANIMA MEKTUPLAR
Tuba Dere/Kesik Acısı / 150

BAKIŞ
Soner Oğuz/Öyküde Aforizma / 157

Sercan Ceylan/Zamanın Farkında Olmak ve Ekşiyen Belleğin Sancısı / 160
Mehmet Doruk Kandemir/Gecenin Gecesi / 167

YAŞADIĞIM GIBI
Mehmet Ayıcı/Ölüme Uçmak İçin Bir İğne Bir İplik / 170

YENİ KİTAPLAR
Faysal Apak/Kurmacanın Halleri Kalenin Bedenleri / 172
Rüveyda Durmaz Kılıç/Olay Berlin'de Geçiyor / 173

Özlem Güner/Noktalı Virgülle Biten Bir Kitap / 175

Dosya:
2017 Yılında Öykü
Kemal Gündüzalp: Hayat, Öyküler
Toplamıdır

Ayın Söyleşisi:
Yıldız Ramazanoğlu ile Adem'in Cevap
Vermesi Üzerine

Serazat Üzerine Bir Toplantı

İlk Kitap Söyleşisi:
Safiye Gölbaşı ile Serazat Üzerine

85

Herkes Yalnız Ölüyor

HANS FALLADA

Roman, 728 Sayfa

Otto ve Anna Quangel çifti 1940'lı yıllarda Berlin'de mütevazı bir hayat sürmektedirler. Otto fabrikada bir ustabaşı olarak işine devam ederken cefakâr bir ev hanımı olan Anna da Nazi Partisinin kadın kollarında çalışmalar yürütmektedir. Bir gün cepheden gelen mektupla oğulları Otto'nun ölüm haberini alan Quangeller derin bir üzüntü ve büyük bir travma yaşarlar. Fakat bir süre sonra oğulları Otto'nun ölümü Quangellerde çok derin bir zihniyet değişikliğine sebep olur. Aile reisi olan Otto Quangel, artık Hitler Rejimi'ne karşı uğrunda ölümü göze alacak bir mücadele kararını alır. Otto, Hitler karşıtı mesajlar yazdığı kartpostalları şehrin kalabalık mekânlarına bırakarak halkın uyanışını sağlamayı ümit etmektedir. Ancak bu iş Otto'nun düşündüğü kadar kolay olmayacaktır zira kartpostalları kendisini fark ettirmeden kalabalık mekânlara bırakmak bir hayli zordur. Kısa zamanda Gestapo'nun takibine maruz kalan Quangelleri artık büyük bir tehlike beklemektedir zira Hitler'e karşı yürütülen bu başkaldırının cezası idamdır. Sonunu düşünen kahraman olamaz düsturuyla hareket eden Quangeller tek başına koskoca Hitler Rejimi'ne kafa tutmakta kararlıdır. Quangellerin bu cesur başkaldırısı hem biricik oğullarının intikamını almak hem de Almanya'yı bu faşist rejimden kurtarmak içindir.

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ YIL:15 SAYI:85 ŞUBAT-MART 2018

ISSN 1304-7604

HECEÖYKÜ

ŞUBAT
MART
85

HECEÖYKÜ

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ

ISSN 1304-7604

YIL: 15 SAYI: 85

Şubat-Mart 2018

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ö. Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni Rasim Özdenören

Yayın Kurulu Ali Karaçalı, Ali Ulvi Temel, Dinçer Eşitgin, Hatice Bildirici

Yönetim Yeri Konur Sk. No: 39/1 Kızılay/Ankara

İletişim Tel: (312) 419 69 13

Fax: (312) 419 69 14 P.K. 79 Yenışehir/Ankara

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

twitter.com/hecedergi

facebook.com/hecedergisi

Son Okuma : Beyza Nur Demirci

Teknik Hazırlık: Hece

Kapak: Sarakusta www.sarakusta.com

Baskı: Dumat Ofset www.dumat.com.tr

2018 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 100 TL.

Kurumlar İçin: 300 TL.

Hece ve Heceöykü Dergisi İçin: 250 TL.

Yurt Dışı: 100 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri verilmez.

İlkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.01.2018

İÇİNDEKİLER

ÖNYAZI

Rasim Özdenören/*Bu Hikâye Nerede Biter?* / 5

ÖYKÜ

Necati Mert/*Sessizlikte* / 7

Handan Acar Yıldız/*Ayten'e Benzemek* / 11

Abdullah Harmancı/*Yerçekimsiz Karanfil* / 19

Bahtiyar Aslan/*Kule* / 22

Selvigül Kandoğmuş Şahin/*Kanadı Kırık Bir Kuş Gibiyim* / 28

Zeynep Sati Yalçın/*Ardımdaki Ses* / 33

Mehmet Kahraman/*Gözünü Kapattığında...* / 36

Müzeyyen Çelik/*Balık Pul Kılıçık* / 38

Emin Gürdamur/*Kulübedeki Olay* / 40

Soner Oğuz/*Pilav ve İntihar Meseleme Dair* / 44

Sema Bayar/*Aynalar Arasında* / 48

Recep Şükrü Güngör/*Kamburla Zifir Gecede Seranat* / 51

Gülay Ünsal Bulduk/*Havuz* / 55

Turan Aydın/*Eksik* / 57

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

Mahmud Şukayr /*Arzu-Gülüş-Uçak-Vakit-Top* / 61

Muhammed Er-Râşidi /*Akrep* / 63

Galimcan Gylmanov /*Dünya Yerli Yerinde-Çiçek olmak İstiyorum* / 67

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu / 69

SÖYLEŞİ

Esra Özdemir Demirci/*Yıldız Ramazanoğlu ile*

Adem'in Cevap Vermesi Üzerine / 70

Esra Özdemir Demirci/*Cevabını Arayan Soru: Adem* / 73

Serazat Üzerine Bir Toplantı / 75

Yunus Nadir Eraslan/*Safiye Gölbaşı ile Serazat Üzerine* / 84

DOSYA

2017 YILINDA ÖYKÜ

Kemal Gündüzalp/Hayat, Öyküler Toplamıdır / 90

Kemal Gündüzalp/2017 Yılında Yayımlanan Öykü Kitapları / 103

Safiye Gölbaşı/2017'de Öyküye Dair Kitaplar / 123

Yunus Nadir Eraslan/2017'de Öykü Dergileri / 131

Ali Necip Erdoğan/Öykünün Serüveni Devam Ediyor / 136

FİLM ÖYKÜ

Hatice Bildirici/Kuşlar / 141

BENİM ÖYKÜM

Handan Acar Yıldız/Öykümün Hikâyesi: İnatçı Leke / 148

KAHRAMANIMA MEKTUPLAR

Tuba Dere/Kesik Acısı / 150

BAKIŞ

Soner Oğuz/Öyküde Aforizma / 157

Sercan Ceylan/Zamanın Farkında Olmak ve Ekşiyen Belleğin Sancısı / 160

Mehmet Doruk Kandemir/Gecenin Gecesi / 167

YAŞADIĞIM GİBİ

Mehmet Aycı/Ölüme Uçmak İçin Bir İğne Bir İplik / 170

YENİ KİTAPLAR

Faysal Apak/Kurmacanın Halleri Kalenin Bedenleri/ 172

Rüveyda Durmaz Kılıç/Olay Berlin'de Geçiyor / 173

Özlem Güner/Noktalı Virgülle Biten Bir Kitap / 175

RASİM ÖZDENÖREN

BU HİKÂYE NEREDE BİTER?

Masallarımızın sonu şu cümleyle noktalanır: onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Ne demek bu? Bu hikâye burada bitiyor.

Ama o hikâyedeki kahramanların hayatı da orada bitiyor mu? Bilakis. Tam da orada yeni bir hikâye başlıyor. Orası bir başka hikâyenin başlangıcını oluşturuyor...

Hayatımızda da birtakım tablolar tamamlanır. Biz onu orada bırakırız. Ama hayatımız yaşanmaya devam eder. Herhangi bir maksatla yaptığımız alışverişimizi tamamlarız. O bir hikâyedir. Alışveriş bittiği anda o hikâye de orada biter. Ama hayatımız o alışverişten sonra da yaşanmaya devam eder. Ama artık ondan sonrası başka bir hikâyenin konusu olarak devam eder.

Suç ve Ceza (Dostoyevski) romanının kahramanı Raskolnikof yargılanıp Sibiryaya sürgününe gönderilir ve roman şu cümlelerle hitama erer: “Raskolnikof, bu yeni hayatın kendisine bedava verilmediğini, onu çok pahalıya, gelecekte yapacağı büyük fedakârlıkla satın alması gerektiğini henüz bilmiyordu. Ama burada, yeni bir hikâye, bir adamın derece derece yenileşmesinin, yavaş yavaş yeniden hayat buluşunun, bir dünyadan bir başka dünyaya geçişinin, şu ana kadar hiç bilmediği yeni bir gerçekle tanışmasının hikâyesi başlıyor. Bu yeni bir eserin konusu olabilir. Ama bizim şimdiki hikâyemiz burada bitiyor.”

Raskolnikof, Sibiryaya sürgünü esnasında ve ondan sonra da yaşamaya devam eder. Ama artık onun cinayetle ilgili hikâyesi bitmiştir. Sibiryaya’dan sonrasının ipucunu da veriyor yazar: Raskolnikof’un değişim hikâyesi... Bu yeni hikâyeyi cinayet hikâyesi ile karıştırmamız gerekiyor. Her ne kadar kahramanları aynı olsa da kahramanın bir başka serüveni devreye girmiştir ve bu yeni bir hikâyedir.

Masallarımızın sonundaki bitiş cümlesi, masal kahramanlarının yaşadığı bunca maceradan sonra onların huzura kavuştuğunun imasıdır. Huzurun,

mutluluğun hikâyesi olmaz. Çünkü artık takıntısız düz bir hayat başlamıştır. Hikâyeye konu olacak bir çatışma beklentisi kalmamıştır. Şu şartla ki bundan sonra kahramanlarımızın nefsleriyle hesaplaşmaya girişmesi bağlamında yeni bir hayat başlamamış olsun. Ki bu da zaten yeni bir hikâye demek olur.

Peygamber efendimizin, yanılmıyorsam Tebuk Gazası dönüşünde ashabına buyurduğu: “Şimdi küçük cihattan büyük cihada dönüyoruz.” cümlesi yeni bir başlangıç haber veriyordu. Kahramanın hayatı devam ettiği sürece o yaşadığı her an yeni bir hikâye üzerinde bulunur. Kendisi fark etse de etmese de... Zaten o yeni serüveni fark edecek olan kahramanın kendisi değildir. Kahraman yaşadığı hayatı yaşamaya devam eder. O hayatta zikre değer olanı fark edecek olan yazar’dır...

Biz kendi kişisel, bireysel hayatımızın nerede başladığını, nerede biteceğini biliyor muyuz? Öykü de işte öyle herhangi bir yerde, kişinin kendi bilincini fark ettiği yerde o hayat başlamış olur. Ama o hayatın içinde binbir türlü hikâye yaşanır. Kişi aynı fakat yaşanan hikâye/ler farklı... Her hikâye kişinin hayatında bir yerde başlar ve bir yerde biter. O hikâye orada biter ama kişi hayatını başka hikâyelerle yaşamaya devam eder.

Şunu anlatmaya çalışıyorum. Kendi doğal kişisel hayatımızın hikâyesi kuarda tanımlandığı gibi serim düğüm çözüm şablonuna uygun bir seyir içinde sürmüyor. Bir yerde başlıyor ve bir yerde bitiyor. Böyle baktığımızda “modern” (bu kelimeye herkes kendi istediği sıfatı ekleyebilir: fantastik, postmodern, imgesel vb.) öykü anlatımının klasik öykü anlatımına göre yaşanan gerçeğe daha uygun düştüğünü ileri sürmemiz imkân dâhiline giriyor diyebiliriz.

NECATİ MERT

SESSİZLİKTE

Yer siyah. Gök bulutsuz. Gri. Ufukta bir top leke: galiba bir ağaç, galiba dalı dalına, yaprağı yaprağına karışıp, boy(n)unu da kısıp kumlu siyaha yuvarlanmış bir ağaç. Başka bir şey yok. Hepsi bu: Yer. Gök. Bir de, ağaç dediğim. Ses de yok. Sanki siyah beyaz bir Ingmar Bergman filmi. Sanki *Tystnaden/Sessizlik*. Ingrid Thulin filmdeki kişiliğiyle değil de kendi olarak girse görüntüye şaşırılmayacağı. Çünkü hiçbir şey olması gerektiği gibi değil burada. Rüzgâr var, ses yok. Rüzgârı duymuyor ama sesini görüyorum. Kumlu leke, âdeta bir partizan. Estiği tarafı olmayan bir rüzgâr, sırf varlığıyla yükleniyor da yükleniyor; yerini bırakmıyor leke – tank oluyor: bir, iki üç, dört tank- fakat sımsıkı yapışmış toprağa leke, rüzgârla kâh şişiyor, kâh kabarıyor, dünyaya Hiroşima göğünden bakan dev bir mantar oluyor ya da zehirli, bırakmıyor toprağı.

Yer. Gök. İlla ki ağaç dediğim leke. En çok lekeyi merak ediyorum. Nedir onun aslı? Yeri gökten, göğü ağaçtan, ağacı yerden ayırabilsem kolay. Takarım yakınlaştıran merceği makineye, bakarım: Leke, leke midir gerçekten? Yoksa ağaç mı, tank mı, top tüfek mi?

Bir uzay aracındayım. Kaptanım. Kendime kaptanlık yapıyorum. Yerim dar. Daracak. Ben de bir tuhafım: Kalabalığa sığıyorum, sığışıyorum da kendime sığamıyorum. Koltuğu biraz çeksem önüm açılır, bacaklarımı uzatırdım belki. Denemek için elimi koltuk altına götürdüm, dokundum dokunmadım, koltuk iki üç diş oynadı yerinden, kaydı, durdu; böylesini beklemiyordum, koltuğu biraz geriye alacak, ortamı rahatlatıp manzarayı hiç eksiksiz, hiç firesiz okumaya çalışacaktım. Olmadı. Koltuk geriye gitmedi, tersine öne hamle etti. Düşündüğüm gibi olmadı, daha iyisi oldu. Meğer daha ben dokunmadan çalışan o dişli, o kızaklı mekanizma, üzerinde sadece koltuğu değil, onunla birlikte bütün manzarayı da taşımakta imiş. Koltuk ne kadar hamle edip öne çıktıysa manzara da aynı ölçüde yakın oldu.

Yer yine siyah. Gök yine bulutsuz. Yalnız, içlerinde neler olduğunu da gö-

rüyorum kaptan kabininden. Parçalar, parça olarak hayattalar. Sol tarafım göz alabildiğince tarla. Benim, senin, onun diye parçalanmamış yahut parçalıymışlar da verimi yükseltmek için toplulaştırılmış, yani tek elde toplandırılmış. Bir mısırın bir mısıra benzemediği, böylesi aynılıklarda daha kolay görülüyor -yakından da bakıldığı için herhâl! Mısır için kolay olan, mısırlığa girmiş için de kolay olmalı mıdır? Olmaz ki! Rengi buğdayca, kendisi çocuk ayrıca gövdesiz de bir kızcağız bile buğday tarlasında ayan beyandır. Ya mısırlık! Mısırlık saklar, hem de sımsıkı saklar. Vermez. Göstermez.

Rüzgâr biraz yumuşadı. Estiği tarafı yine belli etmiyor. Gölgesiz. Rüzgârı duymuyor ama sesini görüyorum. Mısırların da maşallahları var, hepsi boylu boylu. Gövdeler sert ve dik. Yapraklar, nasıl bir aşk ise içine düştükleri, saplarını da bırakıp gövdeden döne döne bir çıkış çıkmışlar ki -biraz da uzamışlar galiba- âdeta mızrak sanılır. Damarlı mızrak. Damar bir palamut omurgasınınca grimsi beyazımtırak ve cetvel düzgünlüğü ile gider ta uca kadar.

Yapraklarda tuhaf bir oynaşma oldu. Bir gelen var da onu karşılamaya hazırlanıyor gibiler. Gelenin hemen geçip gideceği bir yer değil mısırlık. Koçanlı, püsküllü, yaprağı yeşilin en edepsizinden bile renk almış düzenli bir karışıklık. Yaprak, artık yaprak değil, oyunbaz. Dalgacı. Bir yaprak bir yaprağı inceden ince kesip ekleyerek uzun mu uzun sırim gibi bir şerit yapmış -de ki kurdele; işte elinde o kurdele, küçük bir parmak oyunuyla çıkardığı biri birini yinelemeyen sayısız münhaniler içine alıyor misafiri. Kucaklıyor. İşte bu! Kahrolsun militarizm! Neymiş o, turist getiren her gemiyi limanda kılıç kalkan ekibiyle karşılamalar! Bir yapraktan metre metre kurdele yapılmasına gülüyorsanız vazgeçin; koca Rumeli Hisarı bir öküz derisinin alanı kadar bir yer üzerinde durur bütün hey(b) etiyle -unutmayınız!

Yaprak yaprağa benzemiyor, içlerinde sarkarak, yanaşarak misafiri açık rahatsız edenler de var. Nasıl ki misafirin de sıkıştırılmaktan hoşlananları çıkmakta zaman zaman. Gelenlerin terbiye almışları ise belinden kavrayan, ensesinden, boynundan sırnaşan yaprakları, sanıyorum kaçırılmak, taciz ve iğfal edilmek korkusu ile kâh kopararak, kâh kenara çekerek mısırlığı usulünce geçip kendilerini vatan toprağına atı atıveriyorlar.

Pat! Âdem. Bizim Âdem. Ama benim bildiğim yaşlarında değil. İlk mektep çocukları gibi boysuz. Başında eflatun şeritli kasket. Elinde Bond çanta. Bir sigarası yok. Henüz başlamamış. Ben bu Âdem'i ne zaman tanıdım? Öğretmen okulunu bitirdiğinde, kurada Afyon Bolvadin'i çekmiş, 12 Mart'ta orada imiş. Gözünün açılması memleketine geldikten ve okuldan arkadaşları Hikmet'le, Fethi'yle karşılaştıktan sonra oluyor; o sıra ben kitapçılığa başladım, toprağın o yumuşak, o içli çocukları Gorki, Ostrovski, Gladkov, *Demir Ökçe*, Dimitir Dimov okudu, hepsi de birkaç yıl içinde bildiklerini unutup su verilmiş birer çelik kesildi, Pavel oldu.

Merakları düşünceye değil bilgiye, bilgileri de kulaktan dolmaydı. Sığ. Yavan.

Âdem'i böyle bir zamanda tanıdım. Ötekiler kadar da okumazdı. Memleketi kurtarmak onun işi miydi? Zaten Hikmet öldürülmüş, Fethi bizim kitabevinin arka bölümünde eskilerini çıkarıp bırakmış, bir ayakkabı, bir pantolon ve bir gömlekle kendini yenileyip çalışmak için İsviçre'ye gitmişti -kaçak. Mustafa Kemal'in tek askeri Âdem miydi? Öğretmen çıkmış, hayır, öğretmen olmuş, maaşa geçmiş, babasının tuttuğu gözaltından kaçmıştı ya, bu da bir kurtuluştur, fazlası gereksizdi; artık hiç fark etmiyordu: ha Kulüp olmuş ha Altınbaş -rakı mı, sen ona bak! Rakı kadar bir vazgeçilmezi de şarkı(cı)dır. Zekâi Tunca'yı sever, onun gibi durur, onun gibi gözleriyle güler, onun gibi çiseleyerek okur -ince. Tûti-yi mûcize gûyem'le açar konserini, sesi sadece bu şarkıda Bülent Ersoy'u referans alır; sonrasında perde perde dönüştürüp kendi homojenine kavuştuğunda da -ki çoğunlukla Beyaz giyme Toz Olur'la kavuşur- elini kalbine koyup sahneden iner. Hayat doludur, herkesi sever; çalıştığı köy okuluna yahut komşu köylerdeki okullara yeni atanmış organik çilekleri daha çok sever, sevgisi de karşılıksız kalmaz.

Kendi iradesiyle eline hiç bayrak, flama almadı; fakat hadi dendiğinde de şu, şu, şu nedenlerle hayır dediği de olmadı. Bizim illegalciler Sinematek kurma talimatı almışlar yukarıdan; ayrıca uyarılmışlar: Ortalıkta fazla görünüp Parti'yi ve kendinizi yıpratmayın; kuruluşu dikkati çekmeyecek bir isimle gerçekleştirin. Âdem'e gidiyor, hadi diyorlar. Hadi diyor o da. Yapma arkadaşım, yapma! Sinemaya en son ne zaman gittin sen? Hangi filmden etkilendin en çok? Sinematek senin neyine! Ya başına çorap örülmekte ise! Susar. Bakar. Beklediğimizi görünce mırıldanır: Yüzlerine duramadım! Neden duramadın? Yine o bakış! Karşısında ezilmeden durmak imkânsız -şunu der gibi: Ah, zavallılar! Arzular karşılık bulduğunda irade nasıl ılık ılık akıp gitmekte ise insanın üzerinden, kapısı çalındığında kapıyı ardına kadar açanın da üstünden yine öyle ılık ılık akıp gitmekte. Bu engellenmeli mi? Ne bencilliktir sizdeki! Öyleyse al sana! Sinematek'in açılışı *Potemkin Zirhlisi* ile yapılacaktı, yapılamadı. Netekim Paşa'nın darbesi oldu o sıra, illegalcileri Gölcük'e, Donanma Cezaevi'ne götürüp kapattılar; Âdem'i de Kermali Dağı'nın zirvesine yolladılar. Okul orada. Ne ki ilçenin merkeze uzaklığı da otuz beş kilometre; diyeceğim önce bu yolu gidecek, sonra da bin beş yüz küsur rakımlı tepeye tırmanacaksın. Kaç yıldır köyünde öğretmenlik yapan Âdem için gerçekten çekilecek çile değildi bu. Bir kere olsa insan katlanır, ama her sabah, her sabah... Yine de gitti. Okul beş sınıflıydı, bütün öğrencisi otuz ikiydi, hepsine de Sivas kırsalından bir öğretmen bakıyordu. Karısı, bir de çocukları vardı. Âdem'i sevdiler, Tanrı misafiri bildiler, sofralarına aldılar. Ah, o sofralar! Pazartesi sabahı onca yolu aşıp okula çıktı sinemacı, vakit öğle idi; niyetinde cuma günleri de bunun tersini yapmak vardı; böylece sürgün katlanılır bir şey kılın-

çaktı. Yapamadı, haftanın bitmesini bekleyemedi, cuma olmadan döndü. Hem de temelli döndü. Yapma etme dediysek de dinletemedik. Öğretmenin karısı bir çorba yapıyormuş, içebilene aşk olsun! Ne tarhanaya benziyormuş, ne yaylaya, mercimeğe... Onlar alışmışlar zaar -şehirli dilinde: zahir- iştahla kaşık çalıyor, bizimki öldür Allah içemiyor, yutamıyormuş. Sofralarına oturma, diyoruz; lojmana gelip çağırıyorlar, diyor. Lojmandan çıkma, ben yedim, karnım tok de, diyoruz; yediğin kurudur, kuruyla olmaz, midene sıcak girsin, diyor, kabıyla çorba getiriyorlarmış. İçsen içilmez, dökse dökülmez. Yüzlerine duramayıp çorbayı alıyor, içmeye çalışıyormuş -ama nafile!

Bıraktı öğretmenliği, kitabevimin de ihtiyacı vardı, birlikte çalıştık bir süre. Gidilmedik ilçe, köy bırakmadık ansiklopedi satacağız diye. Elindeki Bond çanta o günlerden. Sesleniyorum: Âdem! Hissediyor, araniyor, görüyor. Karşılaştığımızı seviniyor, sessizlikte konuşuyoruz: Şimdi nerdesin? Kasketinin şeridini gösteriyor -görmüyor musun, Öğretmen Okulu'ndayım, demek oluyor bu. Nerede okuduğunu değil, nerede öğretmenlik yaptığını sordum, diyorum. Gülüyor. İşletiyormuş meğer. Sonra ufuk sayılmayacak bir yakınlıkta, mısır çiti kadar bir yeri gösteriyor eliyle. Gel de şaşma! Ağaç mı, tank mı, top tüfek mi ne olduğunu merak ettiğim, sonra da unuttuğum o kumlu siyahın yerindeydi gösterdiği. Neydi o? Mısır çiti değildi ama bu küçük, bu hiç hareketsiz ve içini gizleyen yeni leke neydi? Ya gizlediği? Ve niçin hareketsiz? Okulmuş orası; öyle diyor Âdem. Okul mu? Yahu çanta kadar bir şey, ayrıca derme çatma, üflesen yıkılacak, bunun neresi okul? Soruyu hâlimden okudu Âdem, hâliyle de okuttu: Evet, dıştan dediğin gibi, ama ondan içerisi okuldan öte. Merak yaptım -Âdem'i bırakmaya gelmez, yüze duramaz o- sordum: Yalnızsın. Çorbacı neden yok? Okuduğuna okuttuğu şu oldu: Çorbacı evde, ben de eve gidiyorum. Ayrıca gösterdi. Okulu gösterdi. Sivastlı öğretmenle karısı, çocukları düştü aklıma. Abuk sabuk şeyler. Üstüne, eski sinemacı, sessizlikteki o lekeli yerin hem okul hem ev olduğunu, içinde usulular ve usulardan yeğ delilerle birlikte yaşadıklarını söylemez mi, aklım iyice karışıyor, hayretimi okutuyorum: Şu ne idiği belirsiz derme çatma çanta içinde mi oluyor bütün bunlar? Âdem, göz ucuyla bakıyor bulunduğum kabine, ima ile, insan, tuhaftır, diyor, kendine sığmaz, kalabalığa sığar, sığışır; dediğini de unuttur.

Evet, aynen öyle!

Çok şükür ki şunu da ekliyor: Zamirin sağlamsa çanta da gereksiz kokpit de.

Ev boşalıyor, okul boşalıyor, kod adını Çorbacı koyduğu helali ve çocuklar, çocuklar Âdem'in yöresinde toplaşıyor hepsi. Herkes. Herkesimiz. Kabin genişliyor da genişliyor, tamam olduğunda, haydi kaptan! göster kaptanlığını! diyor Âdem beden diliyle, yol senin! İstikamet bin beş yüz küsur rakımlı tepel! Sivastlı çorbacıya misafir gidiyoruz.

HANDAN ACAR YILDIZ

AYTEN'E BENZEMEK

On dokuz yaşındaydım. Bir ikindi ezanı sırasında birdenbire hatırlayıverdim, doğduğumda kulağıma adımın okunduğu ânı. Kundağımla birlikte hatırladım. Yüzüme yaklaşan yüzü... Başkasına ait olduğu hâlde benim yanağıma damlayan gözyaşını... Yanağımdaki serinliği bir de... Bilincimin derinliklerinde yıllarca hatırlanmayı beklemiş başka hiçbir şey yokmuş gibi... Daha önce hiçbir yüzü, hiçbir gözyaşını ve hiçbir kundağı böyle hatırlamamıştım. İsmi unutmayan insanın nasıl olup da kundağını unuttuğuna şaşarak... Kollarımı gövdeme, bacaklarımı birbirine yapıştıran, parmaklarımı dahi oynatamadığım o sarıp sarmalanmış hâlimi, yere düşmemem için sırtımı kavramış, bir kâseye benzeyen o eli tam on dokuz yıl sonra, dünyanın en güzel şehrinin ona hiç benzemeyen bir meydanında aniden hatırlayıverdim. Yanımdan insanlar akıp gidiyorken... Hiçbirinin eli bir kâseye benzemezken... Her birinin yüzü başka yöne çevrilmişken... Unuttuğum zamanlara şaşarak... Herkesle aramdaki eşitliğin biraz sonra benim aleyhime bozulacağını tahmin edemezken...

Bu bir sol el olmalıydı. Düşmemem için kıvrılmış parmakları, kundağımın üzerinden dahi hissedişimi hatırladım. İnsanın kendisini korumaya çalışın eli, sarılı olduğu bir kumaşın dışında bile olsa hissedebildiğini hatırladım. Sağ eli hatırladım sonra. Dokunuşuyla birlikte... Bu hatırlayışla bütün dokunuşları sonsuza kadar unutacağımı bilmeden. Ayaklarıma doğruydu sağ el. O biraz daha açılmıştı. İnsanın aynı anda iki elini farklı açılarla açabilmesinin ne büyük bir mucize olduğunu hatırladım. Yeni doğmuş bir varlığı, bütün kâinatın özetini iki elinin arasına sığdırabilmenin ne büyük bir mucize olduğunu... Kulağıma ilk bilginin, adımın fısıldanışını... İki fısıltı arasında unutuşumu adımlı... Dünyadaki ilk bilgiyle aramdaki en güçlü bağın unutkanlık üzerinden kurulduğunu... Kendi gözlerimi bile görmeden önce gördüğüm gözleri hatırladım. Annemin ya da babamın gözleri değildi onlar. Kundağım kadar derine gömdüğüm o gözleri nasıl unuttuğuma şaşarak... Bir yabancıya ait ama ta-

nıdık gözler... O buğulu, kocaman, bana şefkatle bakan gözleri, yüzüme eğilen yüzün tüle benzeyen perçemlerini... Bir çehreye kaybedip de bulmuş gibi nasıl bakıldığını hatırladım. O çehre bana ait olmadığı hâlde. Unuttuğuma şaşarak ve şaşarak... Sabi miydim mücrim mi? Bir yetişkin gibi ayaklarımın üzerinde miydim, bir bebek gibi iki avucun arasında mı? Dünyanın adaletini tartar gibi taşınan mıydım? Önce denilen mefhum bir piyanonun beyaz tuşlarına, sonra denilen mefhum ise o piyanonun siyah tuşlarına dönüşmüştü de benim iradem çok ötesinde, çok büyük bir gücün parmakları o tuşlar üzerinde geziniyordu. Ortaya çıkan ritim, öncenin ve sonranın, varoluşun sesiydi. Ben bu sese hem aşına hem de yabancıydım. İki avucun arasında oluşumu hatırladığımda bu sesi kulaklarıma dolan. Yüksekte çok yüksekte, dünyanın en tepesindeydim sanki. Başka bir insanın iki elinin arasındayken böyle hissedilmiş, dünyanın en tepesinde gibi. Sonra birden merak ettim. İki elin arasından düşmek nasıl bir histir? Tutulurken bırakılmak? Kundağa sarılı bir varlık nasıl düşer öyle merak ettim ki... Yine öyle korktum ki...

Bütün bunlara sebep olan, bende hüznün ilmekleriyle işlenen, hiç tanımadığım birinin yine tanımadığım başka birini kaybetmesiydi. Benim dışımdaki iki kayıp beni merkeze alarak zihnimi allak bullak edecekti. Beni yıllar öncesine fırlatacak ve yine oradan buraya aynı hızla geri getirecekti. İkinci ezanı okunuyordu. Kulağıma kulağıma okunuyordu. Yetişkindim galiba. Galiba bir genç kızdım. Kalabalığın içinden sıkılmış bir kurşun gibi bana doğru gelen genç adamı gördüm. Boşlukta kendini durduramayan bir cisim gibiydi. Öylece kontrolsüz ilerliyordu. Kendini hiç durduramayacak, beni yıkıp yürümeye devam edecek sandım. Kenara çekilemiyordum. Dudakları kıpırdıyordu. Duyuyordum ne dediğini. Kulağıma dolan ezanı o mu okuyordu? İyice yakınımaya geldiğinde duyabildim “Ayten!” deyişini. Kirpikleri çalı gibiydi. Bakışları bir karışıklığı aralayarak dünyayı buluyordu sanki. Kaybettiği bir şeyi bulmuş gibi bakıyordu. Kaybolan bir eşyasını daldığı suyun dibinden çıkarmış ve ona yeniden sahip olduğuna sevinmiş, sevindiği kadar şaşırılmış gibi bakan buğulu gözler, bana yıllar öncesine ait olan başka gözleri saplayacaktı. Biraz yaşayan bilir, bakış saplanan bir şeydir. Saplanıp da çıktığı yerden iz alır, iz bırakır. Ben de biraz yaşamıştım. Bilebiliyordum bunu. Çok değil biraz yaşamış olduğumu hatırladım. Ezan bitmişti. Hep mi böyleydi bakışları yoksa beni Ayten’e benzettiği için mi bilemedim. Onunla karşılaştıktan sonra pek az şey, bilmek anlamıyla yan yana gelecekti. Kirpiklerinin aksine düzgün kaşları vardı. “Ayten! Ayten!” diyordu. Yüzü yüzüme aramıza üçüncü yüzün giremeyeceği kadar yaklaşmıştı. Ayten olduğumdan o kadar emindi ki ben sustukça sesinin tonunu daha da yükseltiyordu.

Ayten! Ayten!

Yanımızdan gelip geçenler bize bakmaya başladı. Sanki Ayten dünyanın gelmesi en çok beklenen kadınıymış gibi. O yanı başımda “Ayten” diye seslendikçe ben susuyordum. Konuşamıyordum. Ben Ayten değilim, bile diyemiyordum. Arkadaşına sordu: “Ayten’e ne kadar benziyor değil mi?” Arkadaşının yüz ifadesine dikkat kesildim. Ne yapacağı belli olmayan birini teskin etmek için mi yoksa gerçekten mi konuşacak diye baktım. Benden birkaç yaş büyük olduğunu tahmin ettiğim bu genç adam hep mi böyle diye baktım arkadaşının yüzüne. O da en az öteki kadar şaşkındı. Benim birine nasıl bu kadar benzebildiğime birlikte şaşırıyorlardı. Sesi titreye titreye evet, çok benziyor, dedi. Avurtları çöktü ötekinin. İnsan bir saniyede nasıl zayıflar görebildim. Ben Ayten’im desem itirazsız kabul edecekti. Kim olursam olayım kabul edecekti. İşte o zaman zihnim bir kum saati gibi alt üst oldu. En alttaki kumlar en üstekilerle yer değiştirdi aniden. Hiç tanımadığım o kadınınkıyla kendi adım iki kum tanecığı gibi yer değiştirdi. Meydanın ortasına çakılıp kaldım. İnsanlar yanımdan akıp giderken kollarım gövdeme ve bacaklarım birbirine yapıştı. Unuttuğum kundağı o zaman hatırladım. Beni tutan eli. Bana eğilen yüzü, bana bakan gözleri... Hatırladığım kundak tarafından birden sarılı verdim. İki yüzün, karşımda duran, ilk kez gördüğüm bu adamın yüzü ile yıllar önce adımla kulağıma okumak için beni kucağına alan kişinin yüzünün, gözlerinin, bakışlarının ne kadar benzediğini hatırladım. Az önce o beni birine benzetirken şimdi ben de onu başka birine benzetmişim. Şaşırmakta misilleme yapmışım ona. Kâseye dönüşmüş elleriyle beni kendine yaklaştıran kişinin gözlerinden birkaç damla yaşın benim yanağıma akışını hatırladım. Yanağımın bu serinlikle ürperişini... Sopsoguk bir gözyaşıydı. Kimseninkine benzemiyordu. Yumuk ellerim kundağın içinde olduğu için yanağımı silemeyişi hatırladım. Karşımdaki bana aynı gözlerle bakıyordu. Gözleri buğulaniyor, nasıl oluyorsa bir damla yaş bile dışarı akmıyordu. Bütün bir iradesine kement mi atmıştı ne? Ağlamıyordu ama gövdesi başka bir gövdeyi güçlkle zapt ediyormuş gibi sarsılıyordu. Kıpırdayamadım. Kollarımın gövdeme, bacaklarımın birbirine yapışık oluşunu hatırlamışken nasıl kıpırdayacaktım? Tam on dokuz yıl sonra, dünyanın en güzel şehrinin ona hiç benzemeyen bir meydanında, başkasının gözyaşı benim yanağıma damlarken kundağımı yırtmaya çalışıyordum. Kundağı kendime alışkanlık edinerek. Çünkü yırtmaya, aşmaya çalıştığım her durum ve duygu alışkanlığım olmuştu. En sevdiğim aslında en fazla unutmak istediklerimdi. En sevdiğimiz günün birinde en fazla unutmak istediklerimiz olduğunu hatırlayıverdim. Ayten kadar sevilme nasıl bir şeydi? İşte o an merak ettim, kendimi iki elin arasında hissederek, hiç ‘bir Ayten kadar sevilmemiş’ iken bir Ayten kadar sevlmeyi merak ettim, kundaktaki bir bedenin nasıl yere düşeceğini merak eder gibi. Neye benzerdi Ayten kadar sevilme?

Neyle kıyaslanırdı? Nasıl bir şeydi kundaktaki bir bebeğin yere düşmesi? Nedeni ikisini aynı anda merak edişim? Nedendi ikisini birbirine benzetişim? Kundağımın dışından beni kavrayan o el birden açılıyordu?.. Yıllar önce beni kavrayan kucacı, kulağıma okunan ezanı bana tekrar hatırlatan bu adam kadar Ayten de onu sevmiş miydi? Ben bu sevginin orta yerine, bir meydana düşer gibi, bir meydanın ortasında kundağa sarılır gibi niye düşmüştüm? Bunca kadın varken niye ben benziyordum Ayten'e? Nereye, niçin gitmişti? İnsan bu kadar sevilirken niye giderdi? En çok bunu merak etmişim. Hiç gelmemiş birine bakan kişinin gözlerindeki bakış değildi bu genç adamın gözlerindeki. Gelip de gitmiş birine bakar gibi, kaybettiği birini bulmuş gibi bakıyordu bana. Ayten'e benzettiği bana. Ayten'e benzemek başkası için iyi midir bilmem. Ama bana hiç iyi gelmedi. Bazı insanların başına kötülükler hep tenhada gelir, bazılarınsa kalabalıkta. Ben hayatım boyunca ikinci gruba girdim. Ayten'in kendisine de rastlayabilirdim aslında. Gerçekten o kadar benziyorsak şaşırır, bilmediğim bir ikizim mi var diye birkaç soğuk espriden sonra geçer giderdim. Ne yazık ki böyle olmadı. Ben beni Ayten'e benzeten birine rastladım. Üstelik Ayten'le hiç tanışamayacaktım. Ona ne kadar benzediğimi kendi içimde kıyaslayamayacaktım. Bir kadının başka bir kadın üzerinden sevilmesini merak ediverdim birden.

Arkadaşı benim Ayten'e çok çok benzediğimi ama Ayten olmadığını onayladıktan sonra da birkaç kez onun adını tekrarlardı. Hayatımda ilk kez, görmediğim bir kadını kıskandım, gördüğüm kadınları kıskanmamışken. Kıskançlık duygusu hiç görmediğim bir insan içindi.

Ayten! Ayten! Ayten!

Bir Ayten kendini nasıl bu kadar sevdirmişti? Sesi yankılı ve derinden gelmeye devam etti. Gözlerini gözlerimden ayırmadan Ayten, Ayten diyordu hâlâ. Nefesi neredeyse yüzümdeydi. Gözlerimi dünyaya açışımın üzerinden çok da zaman geçmemişken, hayatıma dair ilk bilgiyi, adımları kulağıma fısıldamadan önce bana yakından bakan o gözlerle bakıyordu bu adam. Birden içimde büyük bir özlem oluştu. Bütün hücrelerimi, yıllardır ayrı kaldığım bir insanın hasreti kapladı. Az önce hatırladığım bir insanın hasreti... Ayten olmayı çok istedim. Karşımdaki adama bir şey diyemedim. İlk kez karşılaştığım bu adamın inler gibi Ayten deyişi sayesinde hayatımın ilk bilgisiyle ismimle karşılaştığım ânı hatırlamıştım. Üstelik adım Ayten olmadığı hâlde. Bütün ruhuma yayıldı bu özlem. Adıma, kendimle ilgili değişmeyecek o bilgiye ilk ulaştığım âna deliler gibi bir özlem duydum ve o gözlere, bebek gözlerimle baktığım o yetişkinin gözlerine delice bir özlem... Bu genç adamın karşısında şimdi yine kendimi kolları ve bacakları sarılı hissediyordum. Kıpırdamıyordum. Sadece kollarım ve ayaklarım değil dilim de sarılıydı sanki. Damağıma yapışmıştı. Çözülümü-

yordu ne sesim ne kelimelerim. Suskunluğum karşımdakinin umudunu artırıyordu. Arkadaşının telkinine rağmen öylece karşısında durmam, sanki yıllar öncesini değil de onu hatırlamış gibi bakışım kimin kimi hatırlattığını birbirine karıştırarak böyle susuşum onun umudunu artırıyor, ben Ayten'im demek üzereymişim gibi beni bekliyordu. Birden yanağım üşüdü. On dokuz yıl önceki gibi. Onun gözyaşı yüzüme akmış gibi. Ellerimi kaldırıp yanağına ya da yanağıma dokunmaya çalıştım. Dünyanın en güzel şehrinin ona hiç benzemeyen bir meydanında kundağımı yırtmaya çalışıyordum. Yırtamıyordum. Zamanı bir kundak gibi yırtıp parçalamak istiyordum yapamıyordum. Özlem, bütün benliğimi kaplıyor içimi karartıyordu.

Arkadaşı bir şeylerden korkar gibi genç adamı kolundan tutarak yanımdan uzaklaştırdı. Direnemedi. Gözden kayboluncaya kadar başını arkaya çevirdi. Ayten, demeye devam etti. Yanağımdaki serinlik bütün vücudumu ürpertiyordu. Bekledim. Dakikalar geçti yanağımdaki serinlik geçmedi. Ellerimi bu kez kaldırılabildim. Olmayan gözyaşını defalarca sildim. Paltomun kumaşından yüzüm acıdı ama yine de yanağımdaki serinlik ve ıslaklık geçmedi. Bu iki adamın gözyaşı benim yanağımda baki kalacaktı.

.
.

.

Annem, onu çevreleyen mutfak, mutfağı çevreleyen ev... Demek ki eve varmıştım. Annem biber dolduruyordu. Çocukluğumdan beri kafamda bir çatlak bulunduğunu düşünen annem, yine o çatlaktan ne sızdıracak acaba der, gibi baktı bana. Karşısına oturdum.

“Adımı kulağıma kim okudu?”

“Ne?”

“Adımı kulağıma kim okudu?”

Nerden çıktı bu, niye sordun gibi yorumlarda bulunmazdı. Dolma doldururdu ama dolma dolduran kadınların merak ettiği konuları pek merak etmezdi annem. Ya Rabbi, ne az konuşan bir kadındı!

“Mehmet.”

“Kimdi o?”

“Babanın çok eski bir arkadaşı.”

“O kadar eski bir arkadaşısıysa ben niye tanımıyorum?”

Merakımı sonunda idrak etmişti. Bundan sonrasını taksit taksit sormayayım diye hikâyeyi sonuna kadar anlatacaktı. Biberleri doldurmaya devam etti.

“Hamile karısı intihar ettikten sonra bir daha kendine gelemedi. Hayatımıza yavaşça giren ve hep bizle olacaklarını zannettiğimiz bu aile birdenbire hayatımızdan çıktı. Ölen bir kişiyken hayatımızdan çıkıp giden ikisi oldu.”